

De lengte en breedte van het ICT-onderzoek en beleid

Lanceringsbijeenkomst Kennis in Netwerken 10-3-2005

Uitreiking eerste exemplaar Jaarboek 2005 door Van der Laan aan Ter Meulen

De redacteuren van het Jaarboek 2005 'Kennis in Netwerken' vinden het een grote eer om het eerste exemplaar van het boek te mogen uitreiken aan het Algemeen Bestuur van NWO, hier vertegenwoordigd door mevrouw Ter Meulen. Dat doet recht aan de inbreng van NWO voor de kennisontwikkeling rond ICT. Voordat ik het eerste exemplaar uitreik, maak ik natuurlijk wel misbruik van deze kans om een paar punten nog te onderstrepen. Hoe lang en breed je het ook keert. Daar gaat het mij om.

Eerst de breedte. Een belangrijk punt van het boek is dat ICT op zichzelf niet belangrijk is. Het gaat erom dat ICT steeds in samenhang met veranderingen in organisaties en kennis worden gezien. Als dit wordt vergeten, dan zijn investeringen in ICT zelfs contraproductief. Er moet dan ook voor gewaakt worden dat het onderzoek naar ICT teveel gericht blijft op de techniek. Het gaat er juist om wat mensen en organisaties met ICT doen.

Ook dient, behalve voor een te sterke gerichtheid op technologie, een te sterke gerichtheid op 'high-ed' te worden voorkomen. Te vaak lijkt het dat kennis alleen maar een hogere diploma inhoudt. Iedereen minstens VWO of een Master. Mensen met een lagere opleiding zouden niet veel bijdragen. Lagergeschoolden zijn echter, ook voor het effectief omgaan met ICT, wel degelijk van belang. De eenzijdige nadruk op een hoge opleiding als belangrijkste groeifactor dient dan ook gecorrigeerd te worden. Daar komt bij dat lagergeschoolden bij de kennisontwikkeling betrokken dienen te worden, omdat zij anders het risico van uitsluiting lopen. Kortom, traditionele uitgangspunten als 'high-tech' en 'high-educated', garanderen geen duurzame sociale én economische vooruitgang. Ik hoop dan ook dat NWO, bijvoorbeeld bij de deelname in het nieuwe Regieorgaan ICT, maar ook de departementen en onderzoekers naar ICT, niet in de valkuil van de 'high-tech' en 'high-ed' trappen.

Hoe lang en breed je het ook keert. Na de breedte, dan ook nog maar een korte opmerking over de lengte. De volhouder wint. Maar dat blijkt in het onderzoek, maar ook in het beleid niet altijd mee te vallen. Hypes in maatschappelijke thema's komen veelvuldig voor. Dan weer is het de infrastructuur, dan weer de ICT. Nu hebben we weer de 'creatieve sector' als motor voor economische groei. Door de vaak kortstondige aandacht wordt echter het zicht op de maatschappelijke en zeker de langere termijn implicaties ontnomen. Dit geldt ook voor ICT. Qua onderzoek weten we bijvoorbeeld nog steeds niet hoe omvangrijk het ICT-gebruik nu precies is. Verschillende onderzoeken hebben verschillende uitkomsten. En hoe zit het met de macht en met economische belangentegenstellingen? Dit boek toont aan dat hierdoor de mogelijkheden die ICT biedt onderbenut blijven. Zie bijvoorbeeld de zorg.

Qua beleid is de korte termijn aandacht voor ICT bij sommige ministeries te noemen. Na een start met soms omvangrijke nota's, is het thema soms binnen een luttel aantal jaren weer vrijwel van de beleidsagenda verdwenen. Waar het om gaat is dat te vlug wordt overstapt naar iets nieuws: 'nieuw, nieuw, nieuw'. Voordat we echt de kans krijgen om te achterhalen hoe het zit, is de voorstelling al weer over. Alsof je een huwelijk na 3 jaar al weer opzegt. Nu doen sommigen dat, maar het was bij de start niet echt de bedoeling neem ik aan. In economische termen: de afschrijvingstermijn van de investeringen is vaak nog niet verstreken. Kortom, vernietiging van kenniskapitaal.

Nu wil ik zeker niet mevr. Ter Meulen verantwoordelijk voor de lengte en breedte stellen. Verre van dat. Maar onderzoek en beleid dient een brede en lange adem te hebben. Ik hoop dan ook dat mede door dit boek de belangstelling voor ICT langdurig en breed wordt.

L. van der Laan (NWO-MES)